Markus Lüpertz: Nechci provokovat

Arts + Antiques 4/2011
Rozhovor s autorem vedli Pavel Novotný a Roman Dobeš
Přepis a překlad: Pavel Novotný
Foto: Roman Dobeš

Markus Lüpertz patří k nejvýraznějším postavám současné německé výtvarné scény. Hlavním těžištěm jeho tvorby je malba, kresba a sochařství, ale věnuje se též scénografii, jazzové hudbě a poezii. Narodil se před sedmdesáti lety v Liberci a v tamní Oblastní galerii se od 14. dubna pod názvem „Mýtus a metamorfózy“ uskuteční jeho výstava, vůbec první rozsáhlejší prezentace jeho tvorby v České republice.

Dílo Markuse Lüpertze často vzbuzuje vášnivé reakce, nezřídka dokonce pohoršení: Typickým příkladem je svérázná Mozartova socha v Salzburgu, která vyvolala opravdovou davovou hysterii. Umělec sám však zdůrazňuje, že provokativní ráz jeho děl není úmyslný: Lüpertz zcela odmítá avantgardní způsob tvorby (který je mnohdy založen na přímočaré provokaci) a do popředí staví požadavek umělecké dokonalosti. Důvodem rozporuplných reakcí veřejnosti je zjevně to, že Lüpertzova díla jsou jen obtížně uchopitelná a stěží by se o nich dalo říci, že se chtějí zalíbit. Markus Lüpertz očividně nepatří k umělcům, kteří by byli ochotni nadbíhat svému publiku a dělat tvůrčí kompromisy. Právě to je jeden z rysů, který činí jeho tvorbu fascinující a nadčasovou.

První otázka se nabízí: Váš vztah k Liberci. Žil jste tu pět let, máte nějaké konkrétní vzpomínky?

Ano, narodil jsem se tu, odešli jsme v roce 1946. Tento vztah je samozřejmě sentimentální. Když jsem tady, snažím se vzpomenout si, vybavuji si obrazy, dvůr, vidím řeku, vidím, jak přichází český voják a říká nám, že musíme odejít, pak taky ten útěk, částečně. Ale vlastně jsou to obrazy beze strachu, byl jsem tak malý, že jsem si to nebezpečí a nouzi ani neuvědomoval.

Četl jsem, že sám sebe označujete za génia...

Ano, já jsem s tím začal.

Promiňte, možná to bude působit všetečně – ale jak to o sobě člověk může vědět tak jistě?

To souvisí s vírou: Když nevěříte, že jste tím nejlepším, kdo se v umění pohybuje, tak byste s tím vůbec neměl začínat. A neznám umělce, který by v to nevěřil, všichni věří, že jsou těmi nejlepšími. Jeden to řekne, druhý ne, jeden to ví, druhý ne, ale *věří* všichni. Co teď řeknu, neberte vážně, ale to je třeba ta věčná konkurence mezi mnou a Baselitzem; když jsem měl při jeho sedmdesátinách slavností řeč, řekl jsem mu: Georgu, jsi ten největší malíř, jakého znám – opravdu, ale génius jsem já! To jsou tyhle hříčky.

Vaše díla jsou veřejností často odmítána, mnohdy dokonce ničena, co se ve Vás v takových momentech odehrává?

Zklamání. Jsem jediným umělcem, který provokuje, aniž to chce. Moje socha Mozarta v Salzburgu byla poškozena térem a ohrožována, z Augsburgu mě vyhnali, v Bambergu mi rozbili sochu. Jsem nejvíce odmítaným, nejneoblíbenějším umělcem v Německu. Nevím, co teď bude s Herkulem, myslíte si, že lidi řeknou „bravo“? Já ale nechci provokovat. To je pod mou úroveň. Jde mi o dokonalost, o dobro, o výkon a chci, aby ten výkon byl akceptován. A když se to neděje, tak se mě to přirozeně dotkne. Jak jsem řekl, nechci provokovat, provokace patří do sféry avantgardismu a je to jednoduše dětinskost. Jako když malé děti provokují své rodiče. To je pod mou úroveň.

Co si myslíte o nejnovějším umění, o jeho vývoji, jak byste označil nynější stav?

Formuloval bych to tak. Je tu vývoj, mluví se o rozšířeném pojmu umění. Odchyluje se to od malby či sochařství a je to zcela nová forma umění, kreativní, společenskokritická – z toho se vyvíjí zcela nový názor na umění. Muzea musí návštěvníka zdánlivě bavit, a když potom nabízejí čistě malířské, čistě sochařské umění, mají problém, že se lidé nudí, protože tomu nerozumějí, a to je opravdu pošetilé. To, že chtějí výstavy zůstat napínavé, že chtějí dostat lidi do muzea, je znak obecného zblbnutí. Publikum odchované loveparades a diskotékami nemá dostatečné vzdělání, není to vhodné publikum pro umění. Nemohou to náležitě vnímat,

rozumět tomu. Osvobodili jsme muzea, ale tím jsme připustili pokles úrovně, a tento pokles je uspokojován.

Od českých umělců často slýchám, že zde v podstatě neexistuje umělecký trh. Co byste poradil mladým umělcům, aby na ně bylo vidět, aby se takzvaně prosadili?

Prosazovat se, to není ani úloha umělců, ani mladých umělců, ani moje úloha. Umění se může pouze nabízet a není odpovědné za svoje šíření. To závisí na úrovni vzdělání. Dostatečná úroveň vzdělání činí lidi zvědavými zabývat se uměním, ve školách ve vzdělávání, a pak to jde samo od sebe. A pak taky umění vydělává peníze, protože bez peněz není umění. Všechna velká umělecká centra, ať už to byl Egypt, renesance, dvacátá či padesátá léta v Paříži, šedesátá léta v New Yorku nebo sedmdesátá léta v Německu, tam jsou peníze, tam se děje umění; nežije tam, kde je omezováno, ale tam, kde je podporováno. Takže věřit, že v chudobě lze dělat umění, to nejde. Můžete tam začít, přijít odtamtud, ale umění jde vždycky za penězi, aby se realizovalo. K čemu je mi největší národní provázanost, když si nemůžu dovolit bronz, do kterého bych mohl odlévat. Funguje to zcela pragmaticky. Tam, kde jsou peníze, je i kultura. Bohatství financuje múzy.

Dlouhá léta jste působil jako vyučující, mimo jiné i jako rektor na Umělecké akademii v Düsseldorfu. Co si myslíte o tvorbě, která vzniká na současných akademiích?

Formuloval bych to následovně: Byl jsem třicet osm let profesorem a na konci toho všeho musím říct, že jsem selhal. Během té doby jsem nic nedokázal. Jediným výkonem snad bylo to, že jsem mnohým studentům zabránil v tom, aby se stali umělci. Ale když vidím nynější výsledky a když vidím aktuální výstavy akademií, co se tam ukazuje, to je bezbřehá hloupost. A já jsem tuhle hloupost spoluzavinil a to je něco, čím momentálně velice trpím. Protože mám pocit, že to, co se tam nabízí, už nejsou umělecká díla, jsou to pokusy se nacházet. Nenapsané básně, nenapsané romány, beznadějné pokusy něco vytvořit, bez jakékoli formy schopnosti, je to vynucené, chtěné. A všechny tyhle pokusy o vtip, o nápad, všechno je to naprosto vzdálené tomu, co jsem si představoval. Ale tuhle vinu beru zcela na sebe, jsem za to spoluodpovědný, a trochu se za to stydím. Mám s tím velký problém.

Kde lze podle vás hledat příčinu?

Myslím, že za to může přehnaná tolerance. Moje generace je formována problémem s autoritami, jsme první generací po nacionálním socialismu a jediné, co jsme chtěli, bylo osvobodit se od autorit. A o to jsme usilovali jako profesoři, já sám i jako otec, - a musím říct, že nejsem příliš úspěšný otec. Žili jsme demokraticky, ale možná, že člověk prostě není ještě tak daleko, snad se bez autority či příkazů neobejde. Ale to selhání se týká všech, jen na různých úrovních. Lidé nejsou intelektuálně schopni unést svobodu, v Evropě je sedmdesát let mír, to lidi úplně vyřizuje, došlo k jevu degenerace, který je gigantický. Mizí hodnoty, mizí hierarchie. A to je svoboda, je to všechno skvělé, ať se každý zruinuje po svém, nemám nic proti. Ale chápejte mě správně: To, co chci, je intelektuální hierarchie, chci hodnoty – ovšem ne hodnoty, které jsou prosazeny policejní silou, nejde o státní autoritu či moc, ale o hodnoty, které se vyvíjejí v člověku. Chci svobodné lidi, to znamená také duchovně svobodné, nepoddajné, nezávislé, neznuděné. Všimněte si, že za těch sedmdesát let lidi vytvořili gigantickou formu nudy. Milióny lidí se nudí až k smrti, což ústí v těch nejnesmyslnějších formách zábavy. Tenhle stav souvisí především se všeobecným vzděláním a se školstvím, obzvláště v Německu. Dříve všechno spočívalo na autoritách, ale to už dneska nejde. Dětem nejsou předávány žádné ideály, není jasné, co jim předat; po všech těch neodpustitelných hrůzách jako holocaust, fašismus jsme naprosto neschopni národního sebeuvědomění. Nedokážeme být němečtí, je to spojeno se strachem, že provedeme něco špatně. Německo podle mě nemá žádnou budoucnost, v budoucnu už nebude jako stát existovat. Protože nemá žádnou identitu, jediné, čím je ještě sjednocováno, je snad mistrovství ve fotbale.

Po tom, co říkáte, se asi nehodí pokládat tu zprofanovanou otázku, zda lze uměním změnit svět...

Umění vždy pomáhá světu a vylepšuje jej, protože disponuje intelektuálním nárokem na to, aby mu bylo rozuměno a aby bylo akceptováno. A tento nárok, tato idea svobody, že člověk dělá, co chce, ve zodpovědnosti oproti limitům, to je výchovné.

Myslím, že ve Vaší tvorbě je kromě svobody obsažena i velká energie. Jak s ní vlastně ve svých dílech hospodaříte?

Každé malířské nebo sochařské dílo má vlastní náhled nebo výraz. Jedno je jemné, jiné je těžkopádné, jedno je vzteklé, jiné je milé – při tvoření velkého umění existuje množství možností. To, co by se v mém díle dalo nazvat energií, je moje netrpělivost. Neustále bojuji

s materiálem, protože materiál nikdy není dostatečně rychlý, neschne dostatečně rychle, neustále se trápím se svojí netrpělivostí, a tím v mé práci vzniká spousta lomů, trhlin a také nehod či katastrof. Je šarmantní, že to posuzujete jako energii, ale já to často vnímám jako beznadějný boj, který ne vždy vyhraji. Ale snad právě to může být tou energií.

Jste znám jako velmi zdobný a noblesní člověk, těžko se mi přestavuje, jak zápasíte s onou hmotou, jak se vám všemožná špína zadírá pod nehty. Zvlášť když jsou některá díla tak monumentální, jako třeba již zmíněný Herkules. Je v tenhle rozpor mezi Vaší vnější uhlazenou image a hrubou uměleckou prací úmyslný?

Ano, v tom je úmysl. A taky jste mě nikdy neviděl při práci. Ta upravenost je vlastně i důvodem, proč se pak převléknout do pohodlných šatů. Při malování i sochaření se neskutečně ušpiním. Prosím, nezapomínejte: Všechno to dělám sám. Nenechám si to vyrobit. Obyčejně odevzdá sochař malý návrh, který se pak nechá odlít jako větší. Tu osmnáct metrů vysokou skulpturu jsem modeloval já sám. Sascha mi podává sádru a já modeluji. Někdy pracuji i se sekyrou, s velkou či menší. Lidé, kteří mi míchají sádru, mají vždycky strach, když se objevím s tou velkou, kterou se pak vysekne třeba půl sochy. Je to neustálé lítání nahoru dolů. Když jsem dělal tu osmnáctimetrovou sochu, udělal jsem nejdřív nohy – můj ateliér je totiž osm metrů vysoký. Nohy pak putovaly do odlévárny, pak přišlo na řadu tělo, pak hlava. A ty jednotlivé části se pak svařily, jsem ale vždycky při tom, při odlévání, při sváření, při cizelování.

Zmínil jste trhliny, lomy - jak je to vlastně s harmonií ve vašem díle?

To je pokus o dokonalost. Jakým způsobem onu dokonalost založíme, jestli ji dnes můžeme založit na harmonii, to je jiná otázka. Anebo jestli dokonalost spočívá v nejzazší zdařilosti formy, to nevím, na tom pracuji, mým podnětem je najít řešení, jak dosáhnout dokonalosti. Momentálně jsem ještě ve fázi destrukce, deformace, jsem tedy od dokonalosti hodně vzdálen. Ale je to věčný sen.

Vím, že jste věřící a že ve vaší tvorbě se často inspirujete Biblí. Můžete svůj postoj k víře přesněji vysvětlit?

Víte, já mám takovou speciální vizi víry. Věřím, že člověk stvořil Boha a Bůh následně stvořil člověka. Nevěřím na toho vousatého muže tam nahoře, ale věřím v to, že všechno dobré, co si člověk představuje, co si přeje, to koncentruje do figury Boha. A když mají všichni tuhle myšlenku, tak Bůh také existuje. Je to tedy koncentrace mentality, to je Bůh. A ten vytváří zákony, přináší dobro a zlo, říká, co je dobré a co špatné. Když čtete desatero, vidíte, že je to přece jen pouhá metoda k tomu, aby se tu dalo žít pohromadě. A koneckonců, všichni lidé věří, i ten nejhorší ateista. A pokud věří v nic, pak je ono nic také naplněním. Myslím, že víře se nedá utéct, jak se říká: Při soumraku je i ateista trochu nábožný. Víru vidím jako pomoc v životě, jako odhlédnutí od té poslední skutečnosti umírání, a proto ji vítám. Kdybych ji neměl, musel bych se zabývat pouze umíráním, a to by byla dost bezútěšná činnost.

Dá se říci, že ve vašem uměleckém vývoji nastal někdy nějaký zásadní, obrat, něco, co vám dalo rozhodující impulz?

To se nedá formulovat. Opět to souvisí s tím pojmem génia. Vždycky, bez ohledu na to, zda jsem či nejsem známý, jsem vycházel z toho, že jsem nejslavnější umělec, jakého znám. A v důsledku toho musíte umělci, co se týká jeho samotného, přiznat jistou míru naivity. Protože u mě se to točí všecko okolo mě. Když se toho účastní ostatní, je to důležité komerčně, ale není to rozhodující, protože já žiji ve vlastním vesmíru. Do něj patří moje rodina, mí přátelé umělci, kterých si cením, můj všední den, moje práce. A tento kosmos je zcela soběstačný, a když je člověk ještě známým a slavným, když to lidé shledávají zajímavým nebo za to chtějí vydávat peníze, je to skvělé. Ale v tom mám ty největší obtíže, protože nejsem žádný prodejní hit, moje věci jsou obtížné a těžko se prodávají. Musejí to být lidé, kteří se tím opravdu zabývají. V tom smyslu je to věčný boj o přežití, věčné střetávání, protože žiji z ruky do úst, mám velké výdaje, mám pět dětí, musím živit manželku, nic mi nezbude, moje práce stojí spoustu peněz, moje nároky, moje obleky na míru, moje auta... Každý den se musí nanovo vydělávat. Nic nezůstává stranou, není tu žádné bohatství. Je to dobré pro život na vysoké úrovni, ale to je všechno. Žiji bohémský život, jsem lehkomyslný, sociálně nezodpovědný - a taky se necítím povinen zachraňovat lidi, chci pouze dělat velké umění.

Životopis (zdroj: Web Oblastní galerie v Liberci)

1941

Narozen v Liberci

1948

Rodina uprchla z Liberce do západního Německa a usadila se ve městě Rheydt v Porýní

1956-1961

Studuje na Škole umění a řemesel ve městě Krefeld pod vedením Laurense Goosense (Laurens Goosens)

Pobyt v klášteře Maria Laach na břehu jezera Laach v Porýní

Rok strávil prací v uhelných dolech

Další studia v Krefeldu a na Akademii umění v Düsseldorfu

Pracuje na opravách silnic

Opakované pobyty v Paříži

Od roku 1961

Činný jako umělec ve svobodném povolání

1962

Stěhuje se do Berlína

Začíná se věnovat tzv. dithyrambické malbě

1963

Začíná pracovat na sérii Kačer Donald

1964

Otevření Galerie Großgörschen 35 v Berlíně s výstavou dithyrambického malířství

1966

Zveřejňuje manifest Kunst, die im Wege steht. Dithyrambisches Manifest (Umění, které stojí v cestě. Manifest dithyrambu.)

1968

Zveřejňuje manifest Die Anmut des 20. Jahrhunderts wird durch die von mir erfundene Dithyrambe sichtbar gemacht (Půvab 20. století se zviditelnil díky dithyrambu, který jsem vynalezl)

První výstava v Galerii Michael Werner v Berlíně (od té doby vystavuje pravidelně v Galerii Michael Werner v Kolíně nad Rýnem v New Yorku)

1970

Získává cenu Villa Romana, která mu umožnila strávit jeden rok ve Florencii

Začíná pracovat na Deutsche Motive (Německé motivy)

Vyhrává Cenu Asociace německých kritiků

1973

Souborná výstava ve Staatliche Kunsthalle v Baden-Badenu

1974

Organizuje 1. Berlínského Bienále

Fostující přednášející a od roku 1976 (do 1987) řádný profesor na Státní akademii výtvarného umění v Karlsruhe

1975

Vydává první sešit básní 9 x 9

1977

První Stil-Bilder

Výstava Dithyrambic a Stil-Bilder v Kunsthalle v Bernu

Nástěnné malby pro krematorium Ruhleben v Berlíně

Spolu s Georgem Baselitzem odřekl účast na výtvarné přehlídce documenta 6 v Kaselu

1980

Začíná pracovat na cyklu Alenka v říši divů

1981

Vydává sbírku básní und ich spiele, ich spiele ...(a hraji si, hraji ...)

1982

Účastní se výtvarné přehlídky se na documenta 7 v Kasselu; Scéna pro operu Vincent Rainera Kunada ve Státním divadle v Kasselu

Vychází kniha jeho básní Ich stand vor der Mauer aus Glas (Stojím před skleněnou zdí)

1983

Vytváří scéna pro operu Werther od Julese Masseneta v divadle v Ulmu (na žádost herců byla připravená scéna odstraněna před premiérou

Profesura na Letní akademii v Salzburgu

Vychází publikace Gedichte 1961-1983, Auswahl (Básně 1961-1983, Výběr)

Výstava v Stedelijk Van Abbemuseum v Eindhovenu

1984

Delší pobyt v New Yorku

vychází kniha Tagebuch New York 1984 (Newyorský deník 1984) a Bleiben Sie sitzen Heinrich Heine (Zůstaňte sedět, Heinrichu Heine)

Začíná pracovat na obrazech Pierrot Lunaire

1985

První obraz inspirovaný Jean-Baptiste Camillem Corotem (1796-1875), nejznámějším představitelem tzv. barbizonské školy
Začíná zkoumat starověké náměty

1986

Profesura na Státní Akademii umění v Düsseldorfu, rektorem Akademie od roku 1988 do roku 2009
Začíná pracovat na sérii Zwischenraumgespenster (Vmezeření duchové)
Výstava Belebte Formen und kalte Malerei. Gemälde und Skulpturen (Oživené tvary a chladná malba. Malba a sochařství.) ve Státní galerii Lenbachhaus v Mnichově
Vychází mu kniha textů o J.-B. C. Corotovi Hommage à Prévost, Berthe Morisot und Trouillebert (Pocta Prévostovi, Berthě Morisotové a Trouillebertovi)
Socha Titan

1989

Retrospektivní výstava jeho maleb, soch a kreseb z let 1964-1988 v Abbaye Saint-André, Centre d'Art Contemporain ve městě Meymac ve Francii
První obraz inspirovaný Nicolasem Poussinem

1989/90

Návrh a realizace chrámových oken pro katedrálu ve městě Nevers ve střední Francii

1990

Získal cenu Lovise Corintha

1991

Pro divadlo v Brémách navrhl scénu a kostýmy pro operu Der Sturm (Bouře) od Franka Martina (na námět Williama Shakespeara)
Retrospektivní výstava v Museo Nacional, Centro de Arte Reina Sofía, Madrid představující práce z let 1963-1990

1993

Souborná výstava jeho maleb, soch a kreseb v Kunstmuseum v Bonnu
Začíná pracovat na sérii Männer ohne Frauen. Parsifal (Muži bez žen. Parsifal)

1994

Výstava v Palais Liechtenstein ve Vídni
výstava na téma válka v Reuchlinhaus v Pforzheimu

1995

Výstava z Pforzheimu byla reprízována v Galerii města Stuttgart
Výstava bronzových soch cestuje do Kunsthalle v Manheimu, Städtische Kunstsammlungen Augsburk a Gerhard Marcks Haus v Brémách
Výstava Der mediterrane Mythos (Středommořské mýty) v Muzeu moderního umění v Bolzanu
vzniká socha Judith (Judita)

1996

Tématická souborná výstava jeho prací v Kunstsammlungen Nordheim-Westfalen, Düsseldorf, doprovázaná sympoziem
Vznikl cyklus Othelo
Pro Německou operu na Rýnu v Düsseldorfu a Duisburku navrhuje scénu a kostýmy Verdiho opery Trubadúr

1997

Obsáhlá výstava v Stedelijk Museum v Amsterodamu
Výstava jeho maleb, soch a kreseb v Kunsthalle Hypo-Kulturstiftung v Mnichově a v Muzeu Von der Heydt ve Wuppertalu
Začíná pracovat na nové sérii s krajinářskými motivy

1998

Výstava soch v Bill Lowe Gallery v Atlantě
První představení jeho obrazů ze série Monte Santo v Galerii Michael Werner v Kolíně nad Rýnem

1999

Dokončuje cyklus Vanitas a vystavuje ho v bývalých koksovnách Zeche Zollverein v Essenu

2000

Vystavuje soubor tří soch v areálu zámku Bensberg v Bergisch Gladbach
První představení cyklu Vespers (Nešpory) jako součást výstavy Lost Paradise Lost. Kunst und sakraler Raum (Lost Paradise Lost. Umění a sakrální prostor) v Hannoveru

2001

Vyzván, aby upravil vstupní prostor před Úřadem spolkového kancléře v Berlíně
Nástěnné malby Die sechs Tugenden (Šest ctností) doplnily bronzovou sochu Die Philosophin (Filozofka) ve foyeru

2002

Výstava v Institut Valencià d'Art Modern ve Valencii - v Centru Julia Gonzáleze a v Muzeu Würth v Künzelsau.

2004

Získal ocenění na IV. Mezinárodní ceně Julia Gonzáleze (27. března 2004)

2005

Odhalení sochy Adler (Orel) v budově Spolkového soudu v Karlsruhe a sochy Hommage an Mozart (Pocta Mozartovi) v Salzburgu

2006

Čestný doktorát Akademie umění ve Wroclawi (25. října 2006)

2007

Odhalení sochy Mercurius (Merkur) před budovou Post Tower v Bonnu (centrála společnosti Deutches Post DHL)

2008

Odhalení vitráže navržené pro kostel sv. Ondřeje v Kolíně nad Rýnem

2009

Odhalení sochy Apollo před Alžbětinským kostelem v Bambergu

Odchází z postu ředitele Státní Akademie umění v Düsseldorfu

2010

Výstava Metamorphosen der Weltgeschichte (Metamorfóza světových dějin) v Albertině ve Vídni

Zastoupen ve sbírkách (výběr):

Kunstmuseum Walter, Augsburk

Kunsthalle, Baden-Baden

Nationalgalerei, Berlín

Kunsthalle, Bern

Palais des Beaux-Arts, Brusel

Kunsthalle, Düsseldorf

Stedelijk Van Abbemuseum, Eindhoven

Haus der Kunst, Mnichov

Landesmuseum, Mnichov

Pinakothek der Moderne, Mnichov

Musée d' Art Moderne de la Ville de Paris, Paříž

Musée d' Art et d' Industrie, Saint-Etienne

Art Museum, Saint Louis

Moderna Museet, Stockholm
Musée d´Art Moderne et Contemporain, Štrasburk
Museum Tel Aviv
Musée d' Art et d' Histoire, Ženeva

Výstavy (výběr):

„Markus Lüpertz - Dithyrambische Malerei", Galerie Großgörschen 35, Berlín, 1964
„Markus Lüpertz - Kunst, die im Wege steht", Galerie Großgörschen 35, Berlín, 1965
Galerie Michael Werner, Berlín, 1968
Staatliche Kunsthalle, Baden-Baden, 1973
Hamburger Kunsthalle, Hamburk, 1977
Kunsthalle, Bern, 1977
Stedelijk Van Abbe Museum, Einhoven, 1977
Whitechapel Art Gallery, Londýn, 1979
Marian Goodman Gallery, New York, 1981 a 1982
Musée d'Art Moderne et Contemporain, Štrasburk, 1983
„Markus Lüpertz - Bleiben Sie sitzen Heinrich Heine", Wiener Secession, Vereinigung bildender Künstler, Vídeň, 1984
„Markus Lüpertz - Belebte Formen und kalte Malerei", Städtische Galerie im Lenbachhaus, Mnichov, 1986
Waddington Galleries, Londýn, 1986
Kunsthalle zu Kiel; Schleswig-Holsteinischer Kunstverein, Kiel, 1988
Rena Bransten Gallery, San Francisco, 1988
Centre d'Art Contemporain, Abbaye Saint-André, Meymac, 1989
Obalne Galerije Piran, Ljubljana, 1989
Galleria In Arco, Turín, 1989
"Markus Lüpertz - Retrospectiva 1963-1990 - Pintura, escultura, dibujo", Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid, 1991
Cleto Polcina Artemoderna, Řím, 1991
Galerie Beaumont, Lucemburk, 1991
Kunstmuseum Bonn, 1993
"Markus Lüpertz - Gemälde nach Poussin", Museum Ostdeutsche Galerie, Regensburg, 1993
Museion - Museo d'Arte Moderna e Contemporanea, Bolzáno, 1995

Galerie Montenay, Paříž, 1995

Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf, 1996

Locks Gallery, Philadelphia, Pennsylvania, 1996

Staatliche Antikensammlung und Glyptothek, Mnichov, 1996

Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftung, Mnichov, 1997

„Markus Lüpertz - Die drei Grazien", Galerie Michael Werner, Kolín nad Rýnem, 2004

„Markus Lüpertz, Durs Grünbein - Daphne - Metamorphose einer Figur", Sinclair-Haus der Altana AG, Bad Homburg, 2005

"Markus Lüpertz - Bilder, Skulpturen, Arbeiten auf Papier 1989-2006", Galerie Noah im Glaspalast, Augsburk, 2006

Galerie de France, Paříž, 2007

„Markus Lüpertz - Tents - Early Dithyrambs", Galerie Michael Werner, Kolín nad Rýnem, 2007

„Markus Lüpertz - Dithyrambische Malerei 1967-1971", EL SOURDOG HEX, Berlín, 2009

„Markus Lüpertz - Hauptwege und Nebenwege - Retrospektive", Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn, 2009

„Markus Lüpertz - Chemnitzer Melange - Eine Einsicht", Kunstsammlungen Chemnitz, 2009

„Markus Lüpertz - METAMORPHOSEN DER WELTGESCHICHTE", Albertina, Vídeň, 2010